

Բարսեղ ոմն, եւ միւս գրիչ՝ նշանելի ազգատոհմի՝ Թորոս երեց Ըռաւքինեանց, որ գորովանօք յիշէ զհայրն Հեթմոյ Ա եւ Յովհաննու, «զստացող գրոցս, զիմ քաղցր եւ բարի Պարոնն եւ զիշխանաց իշխանն, զՊարոն Կոստանդինն, զհեզն եւ զխոնարին, եւ զաստուածասէրն եւ զեկեղեցասէրն եւ զքահանայասէրն... եւ զ'ի Քրիստոս հանգուցեալ եղբայրն իւր՝ զՊարոն Ճուֆրի, զքաղցրն, զհեզն, զողորմածն, զաղքատասէրն եւ զեկեղեցասէրն յիշեսցիք, զի Քրիստոս Աստուած զՊարոն Ճուֆրի՝ ընդ իւր սուրբ իշխանացն դասեսցէ»:

147. Մարտիրոս վարդապետ 'ի Գոններ.– Բագում ուրեք գրէ յիշատակս 'ի նշանակեալ Աստուածաշունչ մատենին. որպէս. «Ես Մարտիրոս սպասաւոր եւ աշակերտ գրոց, ըստ ըղծի եւ փափագման սրտի՝ գրեցի զսա 'ի վանքս հոչակելի՝ որ Գոններ կոչի, մերձ 'ի Բարձրն կոչեցեալ բերդ, 'ի մեծ թուականիս Հայոց ՉԾԲ, եւ յամսեանն մայիսի՝ ըստ Հռովմայեցոց անուանց ամսոյս, որ օր ԺԵ էր սորին ամսոյ. յորում լուաք 'ի նոյն աւուրս՝ չար համբաւ. զի տէր երկրիս մերում չոգաւ 'ի Շամբն կոչեցեալ աշխարհ, հանդերձ Մուղալն կոչեցեալ զօրօք. եւ ըստ մեղաց մերոց՝ յաղթեալ յանօրինաց, փախստեայ եղեւ յաշխարհն Բաբելացոց, առ Խանն Խազան կոչեցեալ, եւ աշխարհս մեր յոյժ 'ի տարտարոս անկաւ»:

147. Բ. Կատենոյ բերդ.– Նորագիւտ յիշատակարան աւետարանի միոյ գրելոյ 'ի Հռովմկայ՝ յամի 1248, ստուգագոյն եւս աւանդէ զանուն տեղոյս, Կատենայ, կարելոր բանիւ, ասելով. «Թողեալ զհայրենի բնակութիւն մեր զԲարձր դղեակն եւ զանմատոյցն զԿատենայ, եւ փախեալ յայլասեռիցն կարեաց, եւ վասն քաղցրութեան վերադիտողիս Հայոց Կոստանդեայ՝ սրբոյ եւ առաքինոյ, եկեալ բնակեցաք աստ, հովանաւորեալ իբրեւ զփախուցեալն 'ի տապոյ ամարանոյ՝ առ թաւոտ ծառոց ընդ շքով... Յայսմ վայրի (գրեցաւ) ձեռամբ յոգնամեղ գրչի Պետրոս երիցու որդւոյ Կոստանդին երիցու, ազգաւ Կատենայեցի»։ Յիշէ զորդիսն՝ Առաքել եւ Կոստանդին եւ «զբարեստոհմիկ եւ զբարեկեցիկ զերկոսին հարսունսն՝ զԱրեւ թագուհին եւ զՏիրուհին, յորոց ոչ մին եհաս 'ի բերումն զաւակի, այլ տարաժամ եւ դեռաբոյսք՝ փոխեցան 'ի Քրիստոս, եւ անմխիթար սուգ թողին ինձ եւ որդւոց իմոց»։ Ոչ կարեմ հաւաստել կամ հաստատել՝ եթէ զնոյն մի տեղի կոչիցէ բարձր եւ անմատոյց, թէ՛ որպէս առաւել կարծեմ՝ անմատոյց զիրականն Կատենայ, իսկ Բարձր դղեակ՝